

BLUMENTÁL

Ročník XXIV

Číslo 12

December 2013

NÁBOŽNÉ VÝLEVY

V snahe pokračovať v úmysle, ktorý som čitateľom nášho farského časopisu prezentoval v novembrovom čísle ako odpoveď na veľké dielo našich vierozvestov a jubileum ich príchodu k nám, chcem priblížiť ďalšiu veľkú postavu našich duchovných, kultúrnych a národných dejín, ktorá sa vyznamenala v priblížení tajomstva Boha a jeho Slova nám zrozumiteľnou rečou, aby Božia múdrosť formovala naše slová, ale aj zmysľanie a skutky. Je to osobnosť nám Blumentálcom veľmi blízka. Mnohých z nás totiž, keď krácame do nášho chrámu, kroky vedú po Radlinského ulici. Možno sme už tak zvyknutí na tento názov, že nás ani nenapadne otázka: **Kto je Dr. Andrej Radlinský?**

Narodil sa 8. júla 1817 v Dolnom Kubíne v národne uvedomelej rodine. Jeho matka Alžbeta bola neterou veľkého národného buditeľa, kňaza Antona Bernoláka. Dr. Radlinský v príprave na kňazstvo absolvoval štúdium filozofie v Trnave, teológiu vo Viedni. Zvýšenú pozornosť venoval jazykovede, doktorát z filozofie získal na univerzite v Pešti.

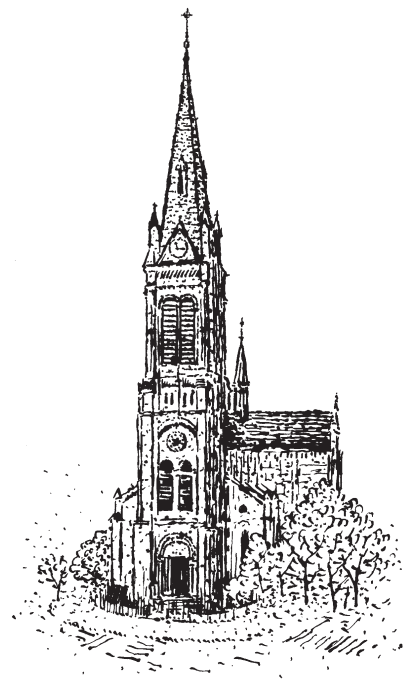
Už na kaplanských miestach (Štefultov, Zlaté Moravce, Banská Štiavnica) sa osvedčil ako výborný kazateľ a rečník. Začal organizovať vydávanie *Pokladov kazateľského rečníctva*. V snahe vytvoriť most medzi bernolákovčinou, štúrovčinou a bibličtinou (liturgickou rečou slovenských evanjelikov) vytvoril gramatické pravidlá a pravopisnú príručku pre tzv. staroslovenčinu (nemýliť si ju so staroslovenčinou!), v ktorej začal aj publikovať. Ale pretože sa príliš neujala (bola skôr bližšia češtine), aj on sa neskôr priklonil k Hattalovej rekodifikácii spisovnej slovenčiny (tzv. opravenej slovenčiny). Patril k jedným z prvých redaktorov *Katolíckych novín*, ktorých redigovanie spojil s už dávnejšie vydávaným periodikom *Cyrril a Method*. Za zmienku stojí aj skutočnosť, že ako dobrý znalec prírodných vied, najmä fyziky, pričínal sa aj o vytváranie odborných termínov.

Možno viacerých prekvapí, že prvý ruský (presnejšie: rusko-nemecko-latinský) slovník spolu so zbierkou ruských kázni v našich končinách vydal práve on - katolícky kňaz. S Ruskom súvisí aj iná udalosť z jeho života, ktorá mala preňho osobne neprijemný, ale pre náš národ pozitívny dopad. Po návrate z Vseslovanskej etnografickej výstavy v Moskve v r. 1869 ho v novinách Magyar állam obvinili z vlastizrady (panslavizmu). Radlinský sa rázne proti obvineniu ohradil a autorovi článku, redaktorovi Lónkaimu hrozilo, že súd prehrá. Ten sa obrátil so žiadosťou o mediáciu na ostrihomského arcibiskupa, kardinála Jána Simora (jemu vďačíme za konsekráciu nášho kostola 28. októbra 1888). V tom čase sa prerokovávala žiadosť slovenských kňazov a veriacich o zriadenie Spolku sv. Vojtecha. Čelným protagonistom tohto projektu bol práve Dr. Radlinský a veľkým oponentom arcibiskup Simor, ktorý dôvodil, že slovenski katolíci môžu svoje vydavateľské a literárne aktivity uskutočňovať v už existujúcom Spolku sv. Štefana. Arcibiskup Simor navrhol kompromis: ak Radlinský stiahne svoju žalobu (chcel si obhajovať češť), Ostrihom schválí stanovú vznikajúceho Spolku. Aj vďaka veľkodušnosti Radlinského, ktorý s týmto návrhom súhlasil, vznikol v r. 1870 Spolok sv. Vojtech (SSV) a neskôr po zániku troch slovenských gymnázií a zákaze činnosti Matice sa SSV stal našou jedinou kultúrnou ustanovizňou.

Našu pozornosť aj v súvislosti s Adventom by som však chcel sústrediť na projekt A. Radlinského - *Nábožné výlevy* s podtitulom *Poučná a obradná modlitebná kniha s jednotlivými cirkevnými spevníkmi určená na používanie v kostole i doma* z r. 1850, ktorý môžeme označiť za veľdielo. K tejto knihe mám aj určitý osobný vzťah. V mojej rodnej obci mi ako malému miništrantovi túto starú knižku darovala jedna horlivá babička. Jej už nebhý manžel - jednoduchý roľník, keď sa vracal z mesta, namiesto toho, aby zvyšné peniaze z trhoviska utratil v krčme, vždy si kúpil nejakú hodnotnú náboženskú knihu. Bolo to už 10. vydanie *Výlevov* z r.1900, ktoré mi venovala. Už predtým som počul od môjho otca, ako jeho stará mama (doteraz ju volá „naša babinka“), ktorá vynikala zbožnosťou a dobrosrdečnosťou, sa veľmi rada z tejto knihy modlievala - v kuchyni, v kostole a niekedy aj na lavičke v záhrade pod košatým orechom, ktorý si ešte aj ja pamätám. Otec humorne spomínal, že niekedy tam „modlitebník“ aj zabudla. Neraz, keď prišla búrka alebo lejak, babinka „modlitebník“ rýchlo ratovala. Aj teraz musím vzdať hold nielen Radlinskému za redigovanie tohto diela, ale aj poctivým viazačom kníh a výrobcom papiera, že toto dielo v elegantnej väzbe a s vynikajúcim obsahom prežilo rôzne búrky (nielen letné).

Keď SSV v r. 2009 vydal modernú verziu *Nábožných výlevov*, nitriansky biskup Mons. Viliam Judák v predhovore zdôraznil, že „v tomto diele možno cítiť osobnosť Radlinského. Cirkev - kňaz - učiteľ - rodič vytvárajú jednotu nositeľov Božieho slova a spravodlivosti“. Toto unikátne dielo, prvýkrát publikované v r. 1850 (najskôr v staroslovenčine), bolo vydané štrnásťkrát a preložili ho do ôsmich jazykov. Slovenski katolíci sa mohli vďaka *Výlevom* oboznámiť s krásnymi stavovskými aj základnými kresťanskými modlitbami, s krátkymi životopismi svätých, s liturgiou, sviatosťami, sväteninami, s pobožnosťami a cirkevnými sviatkami, ako aj s cirkevným učením a katolíckou mravoukou. Poslednú

(Dokončenie na s. 7)

*Proroci hlasno zvestujú,
že Kristus k nám už prichádza;
nadišiel všetkým spasný čas:
vykúpi nás krv Veľkého.*

*S ním blíži sa k nám nový deň
a srdce šťastím oplýva,
keď pravdivo ho Predchodca
slávnym a veľkým nazýva.*

*Hľa, toto prvý príchod bol,
keď Pán nie preto zostúpil,
by trestal svet, lež uzdravil
chorých a hriešnych vykúpil.*

*Ten druhý príchod zvestuje,
že Kristus predto dvermi je
a svätým veniec slávy dá
a do neba ich uvedie.*

*S prísľubom svetla večnosti
hľa, hviezda spásy žiari nám
a zve nás, synov kráľovstva,
ísť hore, stúpať k výšinám.*

*Len teba, Kriste, chceme zrieti
blažení v tvojom kráľovstve
a v tomto svätom videní
spievať ti večný chválospev. Amen.*

Adventný hymnus

PRED ALEBO PO KRISTOVI?

Zvykli sme si naše dejiny deliť na obdobie *pred* príchodom nášho Pána a *po* jeho príchode, ktorý sa uskutočnil pred viac než 2000 rokmi. Vzhľadom na taký dlhý časový odstup nezdialali sme sa až priveľmi od nášho Pána – nie časovo, ale mentálne, duchovne a morálne? Uvedomujeme si vôbec, že sa zároveň nachádzame aj v období *pred* Kristom?

Podobnú otázku položil nemecký novinár Peter Seewald (dnes už emeritnému) pápežovi Benediktovi XVI. počas ich rozhovorov v lete roku 2010: „Nemala by Cirkev ešte jasnejšie vyjadriť, že podľa Biblie nežijeme len v čase po Kristovi, ale čoraz viac aj v čase pred Kristom?“ Na túto otázku odpovedal Benedikt XVI. nasledovne: „To bola jedna z vecí, ktoré ležali na srdci Jánovi Pavlovi II. – aby sme jasnejšie ukázali, že očakávame Krista, ktorý prichádza. Ten, ktorý prišiel, je ešte viac tým, ktorý prichádza, a v tejto perspektíve žijeme našu vieru zameranú na budúcnosť. Preto by sme mali byť schopní predstavovať posolstvo viery opäť z perspektívy prichádzajúceho Krista. (...) To sa môže podariť, len ak budú ľudia v prežívaní svojho kresťanstva čerpať z prichádzajúceho Krista. Len potom ho dokážu aj vyjadriť. Výpoveď, intelektuálne pretlmočenie predpokladá existenciálne pretlmočenie. Najlepšie nám to ukazujú práve svätci, ktorí žijú svoje kresťanstvo v prítomnosti i v budúcnosti. Ich život pre Krista, ktorý prichádza, je zrozumiteľný aj v myšlienkovom horizonte sekularizovaného sveta. To je veľká úloha, pred ktorou stojíme.“ (Svetlo sveta, Don Bosco, Bratislava 2011, s. 74, 75)

V tomto duchu sa vyjadril bl. Ján Pavol II., keď nás na prahu tretieho tisícročia vyzval svojim apoštolským listom, aby

sme znovu začali u Krista tým, že budeme nazerať na jeho (bolestnú a vzkriesenú) Tvár, ktorá je prítomná v Eucharistii, a nechali sa viesť prežívanou teológiou svätých. K tomu nám majú pomáhať základné prostriedky posväcovania, ktorými sú nedelňá svätá omša, sviatosť pokánia a zmierenia, Božie slovo, (osobná i spoločná) modlitba a vydávanie dobrého svedectva kresťanskej lásky v radoostiach i trápeniach nášho života (porov. *Novo millennio in eunte*, 2001, b. 16 – 50).

Vo štvrtok 24. októbra t. r. v svojom príhovore pri rannej svätej omši v Dome sv. Marty vo Vatikáne pápež František povedal, že v našom živote je vždy niečo „pred“ a niečo „po“ Kristovi. Objasnil to na svedectve sv. Pavla a na úryvku z jeho Listu Rimanom, ktorý bol súčasťou liturgie slova svätej omše daného dňa. Vychádzal pritom zo svedectva sv. Pavla, ktoré je súčasťou liturgie slova daného dňa (porov. Rim 6, 19 – 23). Sv. Pavol považoval to, čo je „pred“ Kristom, za odpadky (porov. Flp 3, 8), kým to, čo je „po“ Kristovi, je novým stvorením. A ukazuje nám novú cestu, aby sme žili podľa tejto logiky ako tí, ktorí sú *oslobodení od hriechu a stali sa Božimi služobníkmi* (Rim 6, 22). „Pred prijatím Ježiša Krista, ktorý nás znovu utvoril svojou vlastnou krvou, boli sme na ceste bezprávia. Potom ale sme na ceste posvätenia a musíme ju brať vážne. Musíme ro-

biť skutky spravodlivosti, jednoduché skutky, akým je napr. uctievanie Boha: Boh je vždy na prvom mieste! A potom to, čo nám radí Ježiš, aby sme pomáhali druhým. Sú to skutky, ktoré robil Ježiš počas svojho života: skutky spravodlivosti, skutky utvárania nového stvorenia. (...) Bez uvedomenia si tohto ‚pred‘ a ‚po‘, o čom nám hovorí sv. Pavol, naše kresťanstvo nikomu nepomôže! A navyše pôjdeme cestou pokrytectva. Hovorím si kresťan, ale žijem ako pohan!“ Preto podľa zaniatena sv. Pavla máme „opustiť všetko, čo nás odvádza od Ježiša Krista a robiť všetko po novom, všetko, čo je nové v Kristovi! Dá sa to! Dokázal to sv. Pavol, ale aj mnohí kresťania, nielen svätci, ktorých poznáme, aj anonymní svätci, ktorí berú kresťanstvo vážne.“ (porov. www.vatican.va; <http://www.tkkbs.sk>)

To, čo nám pripomínajú pápeži, nazval sv. Bernard z Clairvaux, opäť a učiteľ Cirkvi (okolo 1090 – 1153) „prostredný“ príchod alebo „priebežné“ prichádzanie (*adventus medius*) nášho Pána medzi jeho historicky prvým a posledným slávnym príchodom na konci čias. On nás neprestajne predchádza a vstupuje do našich dejín ako ukrižovaný, vzkriesený a oslávený Pán (porov. Mk 16, 7). Preto je potrebné, aby sme kráčali pred jeho tvárou v krajine žijúcich (porov. Ž 116, 9). V tejto súvislosti poznamenal Benedikt XVI. vo vyššie spomenutých rozhovoroch: „Dôležité je, aby sa každý čas staval do Pánovej blízkosti. Dôležité je, že aj my, práve tu a dnes, stojíme pred Pánovým súdom a necháme sa ním súdiť. (...) Musíme však stále stáť v blízkosti jeho prichádzania a byť si istí, že predovšetkým v ťažkostiach stojí pri nás. Zároveň si musíme byť vedomí, že naše skutky podliehajú jeho súdu.“ (Svetlo sveta, s. 187– 188). **Michal Vivoda ThLic.**

DEJINY ADVENTU A JEHO VÝZNAM

Milí čitatelia! Zamýšľali ste sa niekedy nad tým, aký význam má adventný veniec, kedy vznikol, alebo kedy sa začalo sláviť adventné obdobie v takej podobe, ako ho slávime dnes? Pátrali ste niekedy po týchto skutočnostiach, ale ste ich nemali kde poľhľadať. Pootvorme spolu dvere histórie a tak sa podme pozrieť do dávnej i blízkej minulosti a obohatiť svoje poznanie o nové poznatky a obohatení novými poznatkami hlbšie prežiť tohtoročný advent. Nech sa páči, vstupme do tajomstiev minulosti...:

V Cirkvi latinského obradu sa predvianočné obdobie nazýva *Advent*. Pripravné obdobie na Vianoce osobitne spomína pápež Lev I. Veľký (440 – 461). Koncil vo francúzskom Macon roku 582 stanovil prípravu na vianočné sviatky od prvej nedele po sviatku sv. Martina – išlo teda o šesť nediel. Neskôr pápež Gregor I. Veľký (590 – 604) ustanovil toto pripravné obdobie na štyri nedele. On sám je pôvodcom adventných kázní prednesených v bazilike Santa Maria Maggiore v Ríme. Definitívnu podobu nadobudol advent v 8. – 9. storočí. Aj v Bulharsku v 9. storočí možno nájsť štyri týždne prípravy na Vianoce. V 12. storočí je to však v Cirkvi už bežne zaužívaná prax. V roku 1362 pápež Urban V. zaviedol pôstne pravidlá na toto obdobie, a tak je tento čas kajúcim obdobím, ako to naznačuje aj fialová liturgická farba. Aj keď miernejšie než v pôste, je advent stále symbolom pokánia, a tak na-

še očakávanie Pána má byť naplnené prácou na sebe – obrátením. V tretiu adventnú nedeľu nazývanú *Gaudete – Radujte sa!* podľa omšovej vstupnej antifóny (introitu) sa môže použiť liturgická farba ružová. V Katolíckej cirkvi latinského obradu aj u protestantov je to obľúbená farba ako prechod od kajúcej fialovej k bielej radoستي. Pripomína *blízky príchod Pána*, a zároveň druhú časť adventného obdobia a *radosť z vykúpenia*. V r. 1216 ju pápež Inocent III. zaradil medzi tri pomocné liturgické farby; používa sa teda od stredoveku. Tretia adventná nedeľa je radostným sviatkom v rímskej liturgii.

Advent sa začína v čase od 27. XI. do 3. XII. vždy nedeľou

Pomenovanie *advent* v Západnej cirkvi – je latinského pôvodu a znamená *príchod, príprava na príchod, očakávanie*. Na výcho-

de sa nazýval *επιφανεΐα* (epifánia – zjavenie). Takto sa oznamoval *príchod Božstva do chrámu alebo návšteva chrámu*.

Centrom adventu je téma vtelenia Božieho Syna – prvý príchod Krista; je to čas *ovládania žiadostivosti a posilňovania vôle*. Už v 6. storočí je témou aj eschatologický príchod Ježiša Krista na zem na konci čias (druhý advent), a praktická výzva: **Vigilate! – Bdejte!** (Buďte ostražití!).

Advent mal silný mariánsky charakter – preto sa konali (od stredoveku) a dodnes sa konajú omše so spomienkou na Pannu Máriu, tzv. **roráty** (názov je odvodený od latinskej piesne *Rorate coeli desuper et nubes pluant iustum aperiatur terra et germinet Salvatorem Ne irascaris, Domine, ne ultra memneris iniquitatis Ecce civitas Sancti facta est deserta, Sion deserta facta est, Jerusalem desolata est Domus sanctificationis tuae et gloriae tuae, ubi laudaverunt te patres nostri* – Roste nebesá z výsosti, oblaky nech pršia Spravodlivého...; táto pieseň pochádza zo 16. storočia z Francúzska). Roráty bývali skoro ráno za tmy... Ranná omša má pomenovanie aj *Missa aureae* (zlatá omša) alebo *Missa angelica* (anjelská omša) – tento názov vznikol od čítania evanjélia, ktoré hovorilo o anjelovom zvestovaní.

Symbol Adventu

Toto obdobie dlho nemalo zvláštny symbol, no dnes si adventné obdobie nevieme predstaviť bez adventného venca, menšieho, či väčšieho, viac či menej vyzdobeného. **Adventný veniec** „vymyslel“ evanjelický farár Johan Wichern († 1808), pôsobiaci v nemeckom Hamburgu. V roku 1839 urobil prvý adventný veniec: na drevené koleso z voza nabil 23 klincov a na ne dal 4 veľké a 19 malých sviec, ktoré zapaloval postupne pre deti, ktoré sa navedeli dočkať Vianoc. Počítal pritom po starom dni adventu len od začiatku decembra. Neskôr zostali len veľké sviece, ktoré značia štyri adventné nedele. Veniec – kruh je znakom večnosti (bez začiatku a konca), ale aj znakom spoločenstva s Bohom a nás medzi sebou. V našich krajoch je veniec zo zeleného ihličia, čo vyjadruje nádej práve v čase, keď prichádza zima. Nádej nového života, ktorý nám prináša Mesiáš. Sviece, ktoré sa postupne zapalujú na ňom každú nedeľu, vyjadrujú, že Božie kráľovstvo rastie pomaly do plnej nádhery. Štyri sviece sú znakom svetových strán, čo vlastne vyjadruje

aj univerzálnosť Ježišovej nauky, ktorá spočíva na nezištnej láske pre všetkých. Svieca je pritom symbolom Ježiša, ktorý chce osvietiť každého človeka. Štyri sviece predstavujú štyri adventné nedele, ktoré nás delia od sviatkov Božieho narodenia. Postupne zapalovanie znamená viac svetla – znamená, že aj v nás má počas adventných dní postupne rásť láska ku Kristovi. Svetlá adventných sviec, ktoré postupne zapalujeme, nás pozývajú, aby sme čoraz viac, ako sa približujeme k vianočným sviatkom, žiarili svetlom dobrých skutkov voči ľuďom v našom okolí. Spočiatku – už v roku 1860 – to bol zvyk evanjelikov augsburského vyznania. Neskôr sa nim začali zdomácky prírbytky, a postupne asi od roku 1925 aj chrámy. Tento symbol adventu prijali aj katolíci.

A čo advent dnes?

Bohatá minulosť nám poodhalila tajomstvá slávenia adventu, ako aj jeho symboliku a význam. Komerčné prežívanie adventných dní nám neponúka v plnosti prežívať tieto milostivé časy, ba priam zahmlieva jeho zmysel a pravú duchovnú ra-

dosť zabúdajúc pritom na to podstatné poslanstvo, ktoré advent so sebou nesie. Ján Pavol II. nás pozýva slovami: *Adventné obdobie je duchovná cesta prípravy na Vianoce. Pri bohoslužbách zaznievajú hlasy prorokov, ktorí ohlasujú Mesiáša a vyzývajú na obrátenie srdca a na modlitby. Posledný a najväčší z nich Ján Krstiteľ volá: „Parate viam Domini-pripravte cestu Pánovi! (Lk 3, 4), lebo on príde navštíviť svoj ľud pokojom. Pripraviť sa na jeho Vianoce znamená znovu si vzbudiť pokoj najmä v sebe. Predovšetkým pokoj v srdciach, ktorý sa buduje odložením nenávisťi, odplaty a všetkých foriem sebeckva“* (Ján Pavol II., Advent 2004).

Mili čitatelia „Blumentálu“, aj keď advent trvá len štyri týždne a patrí k najkratším obdobiam v liturgickom roku, má hlboký duchovný obsah. Preto vás pozývam a zároveň vám prajem, aby sme všetci spoločne prežili milostivé dni tohto obdobia v duchovnej obnove svojich životov a prebudili vo svojich srdciach čoraz väčšiu túžbu po Svetle sveta – Spasiteľovi a Vykupiteľovi ľudského pokolenia.

Zo srdca praje **Peter Čizmár, kaplán**

TRI POHĽADY NA NEPOŠKVRNENÚ

Mária – Nová Eva

Akiste je bolestná škoda, že sme stratili raj. Strata rajskeho blaha svedčí o tom, že človek bez Boha nemôže byť šťastný. Keď uvažujeme nad touto stratou, ozýva sa v nás hnev na ženu – Evu, ktorá sa dala zvieť diablom a Adama, ktorý namiesto možnej nápravy taktiež zlyhal. Predsa si však môžeme uvedomiť, že bola Nová Eva – Mária, vďaka ktorej sa Boh dostáva k nám a my sa vraciame do spoločenstva s ním.

Toto víťazstvo si pripomínáme na slávnosť Nepoškvrneneho počatia Panny Márie: svojou spolupracou na pláne spásy prispela k nášmu vykúpeniu.

Potom, čo pápež Pius IX. definoval Nepoškvrnené počatie ako dogmu, svojou bulou *Ineffabilis Deus* v roku 1954, preblahoslavená Panna Maria sa zjavila v Lurdoch v roku 1858 chudobnej dievčine Bernadete a prehlásila, že je Nepoškvrnené počatie. Nasledoval rad zázrakov. Zázraky podporili dogmu.

My sme zraniteľní. Padáme. V modlitbe *Zdravas Mária* na začiatku oslovujeme Najsvätejšiu Panu ako plnú milosti a na záver jej hovoríme: *pros za nás hriešnych teraz i v hodinu smrti našej*.

Kiež nám Nepoškvrnená Panna Mária pomáha uchovať si posväcujúcu milosť, aby sme takto napokon mohli vstúpiť do radujúceho sa spoločenstva svätých, kde je ona Kráľovnou!

Mária Nepoškvrnená – Boh ju preduřčil

Vieme, že Panna Mária bola uchránená od dedičného hriechu. Okrem toho nespáchala nijaký osobný hriech. Aj v tom bola osobitná Božia milosť. Bez takejto osobitnej Božej milosti nie je možné, aby sa človek vyhol každému čo i len ľahkému hriechu. Môžeme sa však pýtať: mohla Panna Mária vôbec zhrešiť?

Počuli sme, že *v láske nás preduřčil*. Predsa však, sv. Pavol napísal aj nasledovné: *Tých, ktorých preduřčil aj povolal*. To-

to povolanie vždy vyžaduje **dobrovoľnú odpoveď**.

Panna Mária bola osobitne pred vekmi vyvolená ako Božia Matka. A hoci ona bola vykúpená vznešenejším spôsobom ako my, keďže bola bez hriechu počatá a dostávala ďalšie osobitné milosti, predsa však aj my sme vyvolení, totiž zahrnutí do Božieho plánu. Panna Mária svätosť dostala a zachovala, my sme ju získali v krste, ale padáme a tak musíme o svätosť bojovať.

V Panne Márii mal Boh záľubu, bola počatá a narodená bez akejkoľvek poškrvny hriechu a Syn Najvyššieho vtelením vstúpil do jej nepoškvrneného príbytku a tak do tohto sveta.

Vždy po ťažkom hriechu máme **tri možnosti**, ako sa zachovať. Buď **hrešíme ďalej**

a viac a viac padáme do hriechu. Tak napríklad chlapec po tom čo sa raz opije príležitostne to opakuje, alebo dievča stratí čistotu a potom si už viac sama neváži a žije nemravne. Ďalšia možnosť: povedali sme si, že **hriech nezopakujeme**, a tak ho v budúcnosti odmietneme, ale ostane v hriešnom stave. Konkrétne, nevyznal som hriech v spovedi a trápim sa sám bez Božej milosti. Nosím ho ako batoh plný ťažkého kamenia a ak by som zomrel, som zatratený – pre jeden smrteľný hriech. Posledná možnosť je, že daný **hriech úprimne vyznáme** v sviatosti zmierenia a potom sa snažíme o nápravu. Takto žijeme novým životom v Božej milosti.

Mária milostiplná – Boh jej dal plnosť milosti

Panna Mária mala mnohé osobitné privilégia.

Titul milosti plná vyjadruje jej plné obdarovanie Bohom, predsa v úzkom zmysle priamo poukazuje na jej úplnú nepoškvrnenosť, ako sa to verilo v tradícii Cirkvi.

Nebolo to len privilégium preblahoslavenej Panny Márie, ale je to i naše privilégium privítať Pána vo svojom srdci. Máme ho mať čisté – ozdobené milosťou posväcujúcou. Ľudia si často dostatočne neuvedomujú, že **najdôležitejšia vec je byť v milosti posväcujúcej**; v skutočnosti **najväčšou stratou je jej strata**; je to horšie ako smrť, lebo **je to duchovná smrť**.

Horolezec môže liezť aj po veľmi nebezpečnej stene, no pokiaľ ho niekto istí lanom, nepadne dolu. Možno sa poraní, ale nezabije. To lano je v duchovnom živote milosť posväcujúca, ktorá nás spája s Bohom: v nešťastí môžem kedykoľvek náhle stratiť fyzický život, no ak som v milosti, skončím v Božom náručí.

Prečo sa potom nestarám o to, byť vždy istený milosťou? **Ján Sítar, kaplán**

OD INTERRUPCIÍ K ANTIKONCEPCIÍ...

Táto vážna téma je stále aktuálna a je potrebné sa k nej neustále vracaf a nenechaf ju na pokoji. Ved' to, čo sa dialo kedysi s betlehemskými deťmi, keď ich dal kráľ Herodes vyvraždiť, to sa deje aj dnes iným spôsobom: Matky a otcovia zabijajú svoje deti. Nechcem nikomu robiť výčitky svedomia, ved' Boh dokáže odpustiť každý hriech, ktorý úprimne ľutujeme, ale chcem nás všetkých povzbudiť, aby sme zapojili všetky svoje schopnosti a energiu do boja za ochranu nenarodených detí.

Vstupujeme do Adventného obdobia a budeme sa pripravovať na Vianoce. Jednou z našich prosieb k očakávanému Božiemu Synovi môže byť práve naša modlitba za nenarodené deti, aby si ich matky a otcovia nechali a nikdy ich nedovolili zabiť. Veľkým povzbudením pre mňa sú mladí študenti medicíny, ktorí sa stretávajú každú stredu po svätej omši, ktorá býva o 16,30 h, aby sa na tieto úmysly modlili. Pozývam aj vás, bratia a sestry, do Blumen-tálu na tieto modlitbové stretnutia.

V nasledujúcom článku by som vám chcel ponúknuť na zamyslenie celú tu divokú ideológiu, ktorá sa nás snaží presvedčať o tom, že antikoncepcia (mám na mysli najmä abortívnu) a interrupcia sú akoby v poriadku. Pozrite, koľko skreslených informácií je v nasledujúcom krátkom texte. Sú to úryvky z internetovej strán (http://www.rodicovstvo.sk/mladez_upt.htm). Tieto „definície“ by sa mali nachádzať aj v pripravovaných učebniciach o sexuálnej výchove.

Citát: „Nie interrupcia, ale vhodná antikoncepcia je skutočným plánovaním rodičovstva“. Interrupcia je pre mnohých vážnou morálnou otázkou. Z hľadiska ľudskoprávných a náboženských princípov existujú dva rozličné smery:

Pro life (za život)

Jeho stúpenci sú presvedčení, že ľudský život vzniká v okamihu počatia a právo ešte nenarodeného dieťaťa je potrebné chrániť. Postoj sa opiera o náboženské východiská, podľa ktorých život je dar od Boha a človek nemá právo ukončiť ho. Za jediný prijateľný spôsob obmedzenia času počatia sa pokladajú prirodzené metódy a **použitie antikoncepcie podľa tohto smeru vedie k ľahkovážnemu sexuálnemu správaniu.**

Pro choice (za možnosť voľby)

Hľadá kompromis medzi právom plodu (vo väčšine vyspelých krajín je zabezpečený povolením interrupcie do prvých troch mesiacov tehotenstva) a **právom ženy slobodne rozhodnúť o svojom tehotenstve.** Podľa tohto hnutia má dieťa právo narodiť sa ako chcené a milované. Mat dieťa pokladajú za zodpovedné rozhodnutie a preto presadzujú myšlienku **od interrupcií k antikoncepcii.**

Netvrdím, že som si v tomto texte všimol všetky nepravdy, ani že ich popíšem veľmi odborné, chcel by som však upriamiť pozornosť aspoň na tieto body:

- Je antikoncepcia plánovaním rodičovstva? Ak chápu stúpenci tohto smeru pod tým najmä abortívnu antikoncepciu, v ktorej sú zložky, aby zabili počatý plod, tak je to vražda v počiatočnom štádiu tehotenstva a nič iné! Určite to nie je plánovanie rodičovstva. Aký argument použijú na to, aby vyvrátili tvrdenie, že ľudský život sa stáva ľudským od momentu počatia? A či je menšia vražda zabiť jednoduchý plod, ako sedemdesiatdňový a podobne?

- Kto z nás má právo rozhodnúť, či niekto má alebo nemá právo narodiť sa? A ako vieme dopredu povedať, či bude dieťa nešťastné alebo šťastné? Či sa bude trápiť alebo nie? (Aj toto je jeden z pseudoargumentov, ktorý radi používajú.) Apropo – kto z nás sa sem tam netrápi? A či zažalujem na súde môjho otca a moju matku, že ma priviedli na svet? (Myslím si, že o pár rokov by som s takouto hlúposťou na niektorom súde určite vyhral. Keď vraj vyhrala súd nejaká pani, ktorá zažalovala lekára, lebo jej neponúkol interrupciu a ona sa teraz musí starať o svoje dieťa? Niekedy mi to pripadá ako – čím absurdnejší prípad, tým väčšia šanca na úspešnosť.)

- Nie som presvedčený o tom, že to rozdelenie pohľadov *Pro life* a *Pro choice* – má len tieto dve východiskové hľadiská (*ľudských práv a náboženské*). Zabudlo sa na vedecké, resp. medicínske hľadisko? Voľba *Pro life* – aj keď by vychádzala z náboženských predpokladov, je vedecky overiteľná. (Znova je to otázka začiatku ľudského života. Medicína vie veľmi jasne popísať proces, ktorý sa spúšťa pri počatí. Pričom bez počatia k takémuto procesu určite nedôjde.)

- To len stúpenci *Pro life* – sú presvedčení, že život vzniká pri počatí? A čo si myslíte vy? Kedy vzniká život?

- Použitie antikoncepcie nielenže vedie k ľahkovážnemu sexuálnemu správaniu, ale – ako som už spomenul – problém pri abortívnej antikoncepcii je predovšetkým v zabíjaní počatých plodov.

- Aký argument sa používa, že do tretieho mesiaca je interrupcia dovolená a potom nie? Odpoveďou je, že sa zákonodarné orgány dohodli. A kto im dal právo o tom rozhodovať? Budú mať teda analogicky právo rozhodnúť o tom, či zabijú aj mňa alebo teba?

- Samozrejme, žena má právo rozhodnúť o svojom tehotenstve, ale v akom zmysle? Nie v tom, či chce zabiť dieťa, alebo nie. Má právo rozhodnúť, či dieťa počnú, alebo nie. Na to právo, samozrejme, rodičia majú.

- „Dieťa sa má právo narodiť ako chcené a milované.“ Toto je argument? Znie to pekne, ale je to prinajmenšom polopravda, ak nie zavádzajúca rétorika. Z toho teda by malo vyplývať, že ak je dieťa nechcené, nemilované – nech sa radšej nenarodí?

- A to heslo „od interrupcií k antikoncepcii“ – v preklade znamená – od verejnej vraždy k súkromnej vražde. Ďakujem pekne za taký cieľ.

Naozaj som si vedomý, že toto moje chabé vysvetľovanie nemusí byť celkom presné, sú mnohí odborníci, ktorí sa v tejto problematike vyznajú oveľa lepšie – povzbudzujem ich – použite svoje dary na obranu ľudského života. Chcel som vás týmto príspevkom len k tomu vyprovokovať – v dobrom slova zmysle.

Martin Majda, kaplán

(Upravené podľa katechéz z utorkových svätých omší.)

OTÁZKA AJ U NÁS NANAJVÝŠ AKTUÁLNA

Pred časom navštívila Slovensko nemecká europoslankyňa Gabriele Kuby a v rade stretnutí s veriacimi aj neveriacimi vysvetľovala, čo znamená mohutne sa šíriaca „gender politika“, ktorá obhajuje záujmy ľudí prezentujúcich sa pod značkou LBHTI, teda: lesby, transsexuáli, homosexuáli, bisexuáli a intersexuáli. Radi by sme sa teda dotkli tejto nanajvyš aktuálnej témy, ktorá krok po kroku preniká aj k nám. Jednou z otázok, ktoré presadzujú zástancovia tohto „svetového“ trendu, je zrušenie označenia rodičov ako „matka“ a „otec“.

Hovorí kardinál Carlo Caffarra

Ponúkame vám, milí čitatelia, vyjadrenie, ktoré dal bolonský arcibiskup kardinál Carlo Caffarra na konferencii v Bologni potom, ako mestská samospráva talianskych Benátok schválila zákon zakazujúci pojmy **matka a otec** vo formulároch, ktoré musia rodičia vyplniť, aby mohli umiestniť svoje dieťa do verejne financovanej materskej školy alebo do opatrovateľskej starostlivosti.

ti. Správu o tom priniesol *LiffeSitteNews* 4. 9. 2013 a prevzalo ju *Světlo* č. 42/2013 v článku: **Benátky zakazujú pojmy „matka“ a „otec“.**

V článku sa hovorí, že: „Politiku občianskych práv a boja proti diskriminácii“ zaviedla mestská poslankyňa Camilla Seibeziová. Vyjadrila sa, že také jazykové zmeny sú základom boja proti stereotypom. „Jazykové konštrukcie vytvárajú kategóriu myslenia každodennej praxe.“ Noviny

Corriere del Veneto informovali, že tieto termíny nahradí označenie „rodič 1 a rodič 2“ (poznámka red. – aby nevznikla diskriminácia aj medzi rodičmi, podľa čoho sa bude určovať, kto je jednotka a kto dvojka?). Pre talianske noviny *La Natura* povedala, že „dúhové rodiny“, ktoré taliansky zákon neuznáva, sú realitou nášho každodenného života. Primátor Benátok Giorgio Orsoni menoval Seibeziovú na čelo novozriadenej delegácie za „občianske práva

LGBTQ a politiky boja proti diskriminácii“. „Mojou prvou voľbou nie je byť obľúbená. Som však presvedčená, že sme urobili správnu vec,“ povedala. **Zmenu vo formulácii označila za veľmi malý krok smerom k občianskym právam pre všetkých.**

Vráťme sa však k vyjadreniu bolonského arcibiskupa, ktoré 13. 9. 2013 publikovalo *LifeSiteNews* a prevzalo ho už citovane číslo *Světla*:

„Náhrada označenia *matka a otec* výrazmi *roditeľ 1 a roditeľ 2* vôbec nie je neškodným úsilím o rovnosť, je začiatkom úplného pretvorenia talianskej spoločnosti. Zmena systému rodinného života by mohla otriasť základmi sociálnej štruktúry. Navrhované označenie pre všetky oficiálne dokumenty, ktoré sa týkajú bydliska a materských škôl v centre Benátok, spôsobia, že *kategórie otcovstva a materstva* zmiznú a nahradí ich všeobecná kategória *rodičovstva*.“

Vo svojom prejave na konferencii v Bologni pomenoval najzákladnejšiu otázku, ktorej čelí talianska spoločnosť: „**Je manželstvo inštitúciou, ktorú môžu ľudia ovládať, alebo má pevné jadro, ktoré človek nemôže svojvoľne meniť?**“ Položil aj ďalšiu otázku: „Závisí definícia manželstva... výhradne na spoločenskom konsenze o tom, čo je manželstvo?“

Kardinál Caffarra tvrdí, že hlavným zameraním katolíckych pedagógov by malo byť uznanie exkluzivity manželstva medzi mužom a ženou, ktorého základ spočíva v „prirodzenej schopnosti priviesť na svet nový ľudský život“. Podľa kardinála je otcovstvo a materstvo „najvyššou schopnosťou a zodpovednosťou, ktorú muži a ženy majú, pretože je to jeden z momentov, keď tvorivá činnosť Boha vstupuje do nášho stvoreného vesmíru“. Kardinál konštatuje, že v modernom svete, ktorý sa zo všetkých síl usiluje zmeniť definíciu manželstva, aby zahrnila aj páry rovnakého pohlavia, bol pojem „láska“ zbavený svojho skutočného významu: „Význam toho slova ukradli,“ hovorí, a pokračuje: „samozrejme, slovo láska je pre kresťana jedným z kľúčových slov, ale moderná kultúra z neho urobila prázdny pojem, prázdnu nádobu, do ktorej si každý dáva to, čo cíti, preto pravda v láske má len malú podporu.“ Kardinál sa pritom opiera o slová emeritného pápeža Benedikta XVI. z encykliky *Caritas in Veritate*: *Bez pravdy láska ľahko sklzne do sentimentalizmu. Stáva sa prázdnu škrupinkou, ktorú možno ľubovoľne naplniť. V kultúre bez pravdy to znamená ohrozenie lásky.* Učiteľov prítomných na konferencii upozornil: „**Byť svedkami pravdy manželského života bude ťažké, ako je ťažké byť svedka-**

mi pravdy. Ale toto je pre pedagógov najnaliehavejšia výzva.“

A čo u nás?

Možno sa, milí čitatelia, opýtate, prečo tieto slová, veď u nás sa nič podobné nedeje. Musím vás však vyvieť z omylu:

O učebnici sexuálnej výchovy pre naše školy hovoril pán kaplán Majda v katechéze pre mladých, ktorú po doplnení uverejňujeme, a ktorú, ako sme sa dozvedeli, minister školstva neschválil. No je tu ešte jedna kniha, *Šlabikár*, teda prvá kniha, ktorú naše deti – prváčikovia majú dostať do rúk. Dovolím si citovať z mailu, ktorý sme dostali do redakcie:

„**Prosím, venujte chvíľu času týmto faktom, ktoré sa udiali bez akejkoľvek verejnej a odbornej komunikácie. Bola ukončená produkcia šlabikára Lipka (verzia z roku 2011) a bol nám do školy doručeny šlabikár Hupsov Lipka,**“ prosí pisateľ mailu, ktorý opisuje prekvapenie mnohých učiteľov zo zmeny.

Niekoľko skutočností:

● Kým *Šlabikárom Lipka* sa tiahla níž hodnoty rodiny (na stránkach sa pri rôznych témach znovu objavovali tie isté ilustrácie tej istej rodiny – dievčatko a jej brat, mama a otec), *Hupsovým šlabikárom Lipka* nás sprevádza **škriatok Hups**, ktorý nie je začlenený do nijakých vzťahov, funguje sám za seba. Navyše aj deti tu figurujú viac-menej samé za seba, vždy sa objavujú iné a nie sú začlenené do vzťahov v rodine. *Šlabikár Lipka* upevňoval dieťa v jeho povedomí: patrim do rodiny, mám korene, kým *Hupsov šlabikár* po zovšeobecnení pozorovaných javov akoby hovoril: „bud' sám za seba“, samostatná jednotka... navyše nevedno, akého rodu je škriatok Hups (ten/to?)...

● V *Hupsovom šlabikári* sú na niektorých miestach vykreslené **rodinné vzťahy v negatívnom alebo ponížujúcom duchu**, naopak, v „starej Lipke“ je **téma rodiny podaná v atmosfére lásky, úcty, pokoja, radosti, harmónie, šťastia** (doplnené korešpondujúcimi ilustráciami). V novom šlabikári je napr. sused zhadzujúci otca, že je „kazisvet“ (*Hupsov šlabikár*, 2. časť, s. 21)... Najčastejšie text hovorí o dieťati a iba o jednom rodičovi. Jeden článok som vám prepísal celý: *Volám sa Žigmund a moja mama Zofia. Má krásne vlasy. Sú čierne ako žúžol. S mamičkou žijeme sami dvaja. Ocko si ma bráva cez víkend. Mamičke býva smutno. Žijeme na prízemí. Nad nami býva ujo Žubajik. Občas pomáha mamičke s vodou alebo žiarovkou a elektrinou. Pred polrokom požiadal ujo Žubajik mamičku o ru-*

ku. Najprv bola prekvapená. Potom sa poťažila. Už to pre mňa od zajtra nebude len ujo Žubajik, ale druhý ocko. Zajtra sa oženi s mojou mamičkou. Teraz budem mať ocka aj cez víkend, aj cez týždeň. (článok na precvičenie písmena Žž!), kým v starej Lipke je veľa textov o spoložití v úplnej rodine.

● Predchádzajúci šlabikár obsahoval texty týkajúce sa detí, ich sveta, každodennosti či reálnych zážitkov, situácií (rodina, sviatky, dovolenka, choroba, návšteva u starých, narodeniny,...), kým Hups deti vŕhajú do virtuálnej reality, príbehy sú často ťažko zrozumiteľné, majú otvorený a nejasný koniec.

● V Hupsovom šlabikári vymizli texty ľudovej slovesnosti či iné klasické texty slovenských autorov. Okrem iných sú tu aj texty o Hupsovi. Autorka textov je autorkou kníh pre deti, napr. *Hľadám lepšiu mamu; Nejdem, a basta!; Naša mama je bosorka; Keby som bola bosorka.*

● Nevidím dôvod náhrady kvalitných a majstrovsky zostavených (a to i napriek jednoduchosti a prváckym potrebám vyhovujúcej stručnosti) obsahovo jasných i pútavých textov zo „starej“ Lipky (navyše autorsky pestrejšej skladby: Daniel Hevier, Ján Turan, Elena Čepčeková, Štefan Moravčík a ďalší) a ich výmeny za texty plné modernizmov, slangových výrazov či slov s pre deti nejasným obsahom (stachopud, gangster, des, „sfúkla ho“, „Som ja ale peň!“, „noha v háji“ a pod.)

Záverom: *Šlabikár* je prvý samostatný pohľad do sveta po tom, ako dieťa vykročilo na cestu vzdelávania... Dieťa v tomto veku je absolútne nekritické, všetko prijíma a absorbuje, čo mu jeho prvá pani učiteľka dáva. Nový šlabikár dáva čistým deťom *katechézu tohto sveta*. Tu zažijú, že normálne je konzumovať každý deň (plytké) príležitosti na rozptylenie, najzaujímavejšie a najpodstatnejšie sú veci okolo mňa (ľudia sa menia ako kulisy), najčastejšie je pri mne len jeden rodič a najmä životom sa netiahne nijaká zrozumiteľná línia (rodina), nijaký hlbší kontext (sviatky, krajina, národ, nebodaj Cirkev...). Pokoj a dobro. (Podpis autora je v redakcii.)

A prečo uverejňujeme tento text: Naši prváčikovia prežívajú prvé mesiace v škole. Nie je nám ľahostajné, čo sa vryje do ich čistých srdiečok. Je preto potrebné, ak sa tento šlabikár naozaj stal alebo stane ich prvou knihou, že nalievavou úlohou rodičov, predovšetkým veriach rodičov je, aby svojím deťom venovali svoj čas, a doplnili, čo im v tejto ich prvej knihe chýba.

Pripravila XD

NAŠA FARSKÁ UNIVERZITA

Svätý Cyril a Metod – aktuálnosť ich odkazu dnes

Rok viery sa skončil. V tejto súvislosti si iste môžeme položiť viacero otázok: Ako sme ho uviedli do života? Ako sme, zvlášť v situáciách pre nás ťažkých a niekedy z nášho pohľadu aj nepochopiteľných akceptovali Ježišovu náuku vo svetle viery? Ak si odpovieme podľa svedomia, potom by sme si celkom iste mali uvedomiť, že to bol nielen Rok viery, ale aj rok skúšky, a že nie všetci sme v nej obstáli.

Preto je veľmi dôležité začať premýšľať o tom, aký dopad mal na nás aj končiaci sa Rok svätých Cyrila a Metoda. Možno

práve všetky tie príspevky o nich, o ich živote a diele, o tom, čo dali našim predkom a čo dávajú nám, prinútiť nás zastaviť sa

a aspoň čiastočne analyzovať svoj život a správanie sa pod vplyvom poznania svätých bratov a prostredia, v ktorom pôsobili.

Na začiatku ich účinkovania bola prosba Rastislava (pravoslávni kresťania ho u nás už dve desaťročia uctievať ako svätca), aby ohlasovali Kristovu blahozvesť v reči zrozumiteľnej ľudu, teda túžba, aby hlásali Božie pravdy v reči, ktorej by rozumel široký pospolitý ľud. Táto prosba bola taká naliehavá, že Metod opúšťa Olymp, horu milosti, ticha a pokoja a Konštantín Filozof napriek únavy a vyčerpanosti ide na novú misijnú cestu namáhavú nielen fyzicky, ale aj psychicky. **Musíme si uvedomiť, že misia sa začína uskutočňovať v čase veľkých mocenských bojov v Byzantskej ríši**, kde bol zvrhnutý patriarcha Ignác a dosadený nový patriarcha Fócius, filozof, ktorý vykročil na cestu konfrontácie s Rímom tak v otázke právoplatnosti zaujatia patriarchálneho stolca, ako aj v otázke vieroučnej. Nastoľuje totiž otázku pochádzania Ducha Svätého, známu ako *Filioque*, ktorá je od roku 1054 doteraz jedným z vážnych bodov ekumenického zblížovania medzi dodnes rozdelenými cirkvami, ako aj otázku azda nepodstatného charakteru používania bieleho alebo červeného vína, kvaseného či nekvaseného chleba pri slávení svätej omše, alebo otázku celiátu.

Otázka Filioque

Bez aspoň v krátkosti poznania tejto otázky nik nedokáže správne pochopiť význam kroku solúnskych bratov ísť k našim predkom. „Pomerne veľkú a niekoľko storočí trvajúcu dišputu vyvolala **otázka Filioque**, teda otázka pochádzania Ducha Svätého. Druhý všeobecný koncil v Carihrade v roku 381 definoval, že Duch Svätý pochádza z Otca. V 5. storočí v Španielsku sa k tomu pridalo aj vyjadrenie, že pochádza aj od Syna – „qui ex Patre Filioque procedit“ (ktorý vychádza z Otca i Syna). Na druhej strane podľa východných teológov by malo správne znieť: „z Otca skrze Syna“. V 8. storočí bola „západná“ formulácia známa aj vo Francúzsku aj inde.

Všeobecne formuláciu v takejto forme v Rímskej cirkvi schválil pápež Benedikt VIII. až v roku 1014. Pri rozporoch medzi kresťanským Východom a Západom tento spor zohral jednu z najdôležitejších príčin, ktorá viedla k východnému rozkolu v roku 1054, aj keď dnes možno konštatovať, že nešlo o dogmatickú záležitosť, ale skôr o nedostatok porozumenia z jednej či druhej strany pre pochopenie formulácie daného tajomstva.

Obrazoborectvo

Ďalšou príčinou vzniknutého rozkolu v 11. storočí bola aj **otázka uctievania obrazov**, aj keď táto záležitosť sa zväčša odohrávala na Východe. Cisár Lev III. po jednotlivých čiastočných zákazoch (v roku 726 a 728) vydal v roku 730 zákaz uctievania obrazov pre celú ríšu, čím sa kresťania rozdelili na dve skupiny. Väčšina pod vedením mníchov sa zasadzovala za zachovanie obrazov. V mnohých oblastiach pritom zohrala veľkú úlohu politická situácia zvlášť vo vtedajšej južnej Itálii, kde sa **pápež Gregor III.** na rímskej synode vyslovil proti cisárskemu opatreniu, čím sa rozpor medzi Východom a Západom opäť voostřil. Synoda v Hierii v roku 754 za cisára Konštantína

na V. nariadila zničenie všetkých obrazov s náboženským motívom. Územím Východorímskej (Byzantskej) ríše sa prevalila vlna vzbúr, prenasledovaní a poprav, najmä mníchov, ktorí boli neohrozenými obrancami obrazov. Tento stav trval s prestávkami vyše sto rokov. Konštantinopolský patriarcha Germanus a najväčší teológ tých čias Ján Damascénsky († 754) sa slovom, ale i písmom postavili cisárovi na odpor. Cisárovná Irena (780 – 802) obrazoborecký boj zastavila a **otázka uctievania obrazov sa riešila na Siedmom všeobecnom koncile v Nicei v roku 787**. Bol to posledný všeobecný koncil, na ktorom sa zišli zástupcovia východnej a západnej cirkvi; zo Západu na ňom boli dvaja pápežskí legáti. Koncil vyjasnil spor tým, že **rozlišil pojmy uctievanie a klaňanie sa. Klaňanie sa (*latreia*) prináleží jedine Bohu; úcta (*proskynesis*) sa môže zdávať i tvorom**.

Podľa uznesenia snemu hodnota posvätného obrazu (ikony, gr. eikon) nie je v ňom samom, ale v tom, že vedie k svätcovi či k tajomstvu, ktoré zobrazuje: Kto uctieva obraz, ctí si tým zobrazeného. Lenže ani po teologickom vyriešení sporu na Východe sa vec prakticky nevyriešila. Rímski biskupi aj naďalej viackrát protestovali proti obrazoborectvu. Sporom sa zaoberali niektoré ďalšie synody, a až **v roku 842 katolícku nauku o úcte obrazov definitívne prijali**.

Boj o kreslo patriarchu

Situácia sa vyostřila, keď pápež politicky a cirkevne rozšíril svoj vplyv na dolnú Itáliu a na Dalmáciu. **K prvému zlomu došlo v roku 867. V spore o kreslo patriarchu sa Ignác, ktorý bol prinútený odstúpiť, odvolal na pápeža proti svojmu nástupcovi Fóciovi, ktorého podporoval cisársky dvor. Fócius sa okrem toho domáhal i súdnej právomoci v južnej Itálii a bojoval proti účinkovaniu rímskych misionárov v Bulharsku. Mikuláš I. žiadal o zosadenie Fócia. Výsledkom bola synoda východných patriarchátov (Antiochia, Alexandria, Jeruzalem a Carihrad), ktorá v prítomnosti cisára vyhlásila rímskeho biskupa z Cirkvi kvôli hereze. Táto schizma našťastie netrvala dlho. Nový cisár Bazil I. Macedónsky povolal späť starého patriarchu a opäť sa spojil s Rímom.**

Fócius bol v rokoch 869 – 870 na koncile v Carihrade (Ôsmy všeobecný koncil) exkomunikovaný na rozkaz pápeža Hadriána II. (867 – 872). Avšak už o osem rokov neskôr bol opäť patriarchom. Po smrti Ignáca († 877) sa s cisárovým súhlasom zasa mohol ujať svojho starého úradu, a pretože latinská Cirkev dúfala v pomoc Byzancie proti Saracénom, bol ochotný ho uznať aj nový pápež Ján VIII. Z toho je zjavné, ako hlboko zasahovali politické a cisárske záujmy (césaropapizmus) do vnútrocirkevného života.¹

Musíme si uvedomiť, že aj misia svätých bratov bola poznačená takýmto záujmami. Preto aj postoj pápeža Mikuláša I. bol jednoznačne naladený proti svätým Cyriľovi a Metodovi. No skôr, ako prišli bratia do Ríma, Mikuláš už nežil a jeho nástupca Hadrián II. mal iný postoj. O tom hovorí opäť významný cirkevný historik biskup Viliam Judák: „Samozrejme, že cyriľo-

-metodské hodnoty sú späté aj so spoločenskými a politickými udalosťami. Vieme, že Konštantín a Metod ešte pred príchodom na naše územie absolvovali diplomatickú cestu k Arabom a dôležitú misiu ku Chazarom, kočovnému národu, žijúcemu severne od Kaukazu medzi Čiernym a Kaspickým morom. Vedeli, čo znamená kontakt so vzdelaným svetom. Tieto skúsenosti z diplomacie využili, keď ich cesta viedla do Benátok. Tu sa historici rozchádzajú, či chceli ísť do Carihradu referovať o svojej misii, alebo ich cesta smerovala do Ríma. Vieme však, že prišlo pozvanie Mikuláša I. a oni sa rozhodli pre cestu do Večného mesta. Tam sa dostal Konštantín do sporu s tzv. trojjazyčníkmi, keď zastával používanie staroslovienčiny v liturgii na našom území. Treba pripomenúť skutočnosť, že na Východe tento problém nebol, tam sa používala ľudová reč, ale na Západe boli určené tri základné jazyky, ktoré vyplývajú z nápisu nad Kristom na kríži – hebrejčina a gréčtina sa už nepoužívali, len latinčina. Konštantín veľmi múdro poukázal na túto skutočnosť a ich príchod do Ríma bol ovplyvnený aj tým, že ako východní misionári niesli so sebou pozostatky sv. Klimenta, ktoré našli počas pobytu u Chazarov. Sv. Kliment bol tretí pápež po sv. Petrovi, zomrel okolo roku 100.“

Musíme si uvedomiť aj dejinnú skutočnosť, že medzi Rímom a Carihradom boli už vtedy veľké rozpory, ktoré zapríčinil najmä Fócius, patriarcha, ktorý sa nezákonne dostal na carihradský stolec a Rím ho neschválil. Oni vlastne akoby prekľenuli tieto rozdiely a pápež ich prijal so všetkými poctami², no už nie Mikuláš I., pretože medzitým zomrel, ale Hadrián II.

Daniel Dian

Pokračovanie v nasledujúcom čísle

¹ JUDÁK, V.: *Bludné nauky v období raného stredoveku* (1). Dostupné: <http://www.sekty.sk/sk/articles/show/693>.

² ŽIRA, J. K., DIAN, D.: *Pápeži v dejinách cyrilometodskej misie a tradície*. In: *Duchovný pastier, revue pre teológiu a duchovný život*. SSV Trnava 2013, roč. 94, č. 9. s. 515 – 517.

Po stopách našich vierozvestov

V predchádzajúcom čísle sme sledovali pútnikov, ktorí sa vydali na cestu po miestach spojených s našimi vierozvestami svätými Cyriľom a Metodom. Spreádzali sme tri dni ich putovania. V tomto čísle ich v duchu budeme spreádzaať ďalej...

Štvrtý deň sme sa vydali smerom na Tiranu, hlavné mesto Albánska. Vstupom do Albánska sme sa ocitli akoby v inom svete. Hrozivo pôsobili vojenské bunkre a rozbité cesty, čo vysvetľovalo, prečo sú na každom kroku umývači áut s hadicami. Sedemdesiat percent albánskeho obyvateľstva tvoria moslimovia, čo vidieť na počte minaretov v každej dedinke. Diktátor Envar Hodža po Druhej svetovej vojne kruto vládol nad krajinou. Vyhlásil Albánsko za prvý ateistický štát na svete. Chcel úplne vyničiť kresťanstvo aj islam.

V Tirane sme si pozreli Skanderbergovo námestie a okolité historické budovy. Navštívili sme nový saleziánsky chrám Márie Pomocnice, ktorý vyrástol aj vďaka finančnej pomoci slovenských veriacich. Posvätili ho v októbri 2008. Ďalšia naša zastávka bola v Berate – meste tisícov okien. Tu sme sa „vyšplhali“ na **hrad Kala, kde sú pozostatky sv. Gorazda a Angelára**. Naša námaha bola odmenená pohľadom na hrad, okolie a nádhernú katedrálu, kde sa nachádza **Onufriho galéria s najunikátnejšími ikonami**. Podarilo sa ich zachrániť pred ničivým Hodžovým vplyvom v boji proti náboženstvám.

V kláštore Minoritov v mestečku Fier, kde sme sa ubytovali, nás privítali aj slovenské sestričky – rehoľníčky. Ďalší dlhý úsek cesty do Thessalonik sme si spestrili návštevou **kláštora Jána Krstiteľa vo Veroi**. Je v ňom „mirotočivá lebka“ s vytekajúcim olejom. Kláštor je zvnútra aj zvonka je vyzdobený pestrými výjavmi z Biblie a dejín cirkvi. **Je tam napríklad vyobrazenie zasadenia synody, kde odsúdili Ária (arianizmus)**. Kdesi za humnami mesta sme v novovybudovanom hoteli prežili piatu noc.

V rodisku svätých bratov Konštantína-Cyrila a Metoda Solúne, ktorý bol hlavným mestom Macedónie a za panovania Filipa a hlavne jeho syna Alexandra nadobudla ríša obrovské rozmery, sme si pozreli kostol svätých Cyrila a Metoda, ktorým v týchto končinách, ako aj všade kde sme sa zastavili, prejavujú veľkú úctu. **Nedáľko boli pozostatky tržnice, kde svätý Pavol, pred svojim obrátením, predával stany**. Potom sme zdolali nekonečné schody ktorými sme sa dostali na **Citadelu, kde je chrám Bohorodičky, kaplnka sv. Petra a v podzemí sú uložené relikvie sv. Demetera**. Bol mučeníkom a stal sa patrónom mesta. Okolo Bielej veže – symbolu mesta, sme sa dostali k autobusu. Naším ďalším cieľom bol Ouranoupolis na polostrove Chalkidiky. Z diaľky sme si prezreli niekoľko kláštorňích komplexov pričom nás sprevádzal aj párik delfínov.

Hora Athos patrí medzi najposvätejšie miesta na svete. **V desiatkach kláštorov tu žijú mnisi, modlia sa a reštaurujú umelecké diela**. Už od 9. storočia tu pôsobili pustovníci. **V roku 963 bol založený prvý monastir. Na prelome 13. a 14. storočia vzniká mníšsky smer hesychazmus, čo je určujúci smer východnej kresťanskej mystiky**. Politicky tvorí polostrov tzv. Autonómny mníšsky štát svätého vrchu. **Sú tu významné stredoveké písomné a umelecké pamiatky**. Ženám a deťom je sem prístup zakázaný.

Po ceste do Istanbulu sme sa zastavili v **archeologickom areály vo Filippách, kde boli pozostatky rímskeho fóra a Pavlovo väzenie**. V miestach po ktorých sme chodili sa často križili cesty sv. Cyrila a Metoda a sv. Pavla. A v mnohom boli ich osudy podobné. Evanjelizovali národy, mocnári ich vyhánali a väznili. Toto trinásťmiliónové mesto je nazývané aj Bránou Orientu, alebo mesto na dvoch kontinentoch, kde sa prelína moderná Európa s tureckou tradíciou. Leží na pahorkoch úžiny Bospor, v Marmarskom mori a zátok Zlatý roh. Keď v **roku 324 Konštantín Veľký dobyl Byzantion (pôvodný názov mesta) trvalo len šesť rokov kým prebudoval mesto na no-**

vodobý Rím a urobil z neho križovatkou obchodu, kultúry a stretu civilizácií. Za jeho života bola vybudovaná **Aya Sofia – chrám Božej múdrosti, ktorá bola vyše tisíc rokov najväčšou bazilikou sveta**. Po dobytí mesta v roku 1453 Osmanmi interiér, ako väčšinu kresťanských chrámov, prerobili na mešitu. **Dnes je tu múzeum**.

Oproti nej dal Ahmed I. v roku 1609 podľa jej vzoru postaviť Modrú mešitu so šiestimi minaretmi. Pozreli sme si niekoľko ďalších mešit, múzeum mozaik, mauzóleum sultánov a princov, veľkú cisternu s hlavou medúzy, obelisk z Egypta, sochu dvoch hadov bez hlavy z Delf a nespočetné množstvo ďalších pozoruhodností. Po rybacej pochúťke v prístave sme sa previezli po sedem kilometrov dlhej zátokke Bosporského prielivu. Po plavbe sme prešli časťou Veľkého bazáru postaveného roku 1462. Vraj je tu šesťdesiat uličiek, štyritisíc obchodov a päť mešit. Neoverovali sme si to, zostáva tomu len veriť, ako aj tomu, že Istanbul dostal t.r. titul najupchanejšej metropoly Európy.

Posledný deň sme si prezreli **Palác Topkapi, ktorý bol sídlom sultánov a centrom vlády takmer 400 rokov**. Pozreli sme si pavilón hodín, klenotnice tureckých pokladov, perlamy vyzdobené pavilóny háremu. S Istanbulom sme sa rozlúčili na trhu s korením, nakúpili sme si posledné darčeky domov a plní dojemov a námetov na pátranie po ďalšom poznávaní našej minulosti sme šťastne doleteli do Viedne.

Táňa Hrašková

(Dokončenie zo s. 1)

časť modlitebníka tvorí spevník, v ktorom sú mnohé piesne, ktoré s určitými úpravami používame kostoloch dodnes.

Cieľ *Výlevov* výborne vystihuje ešte za svojho života sám Andrej Radlinský v predhovore („predmluve“) k IV. vydaniu z r. 1872: „*Nábožný čitateľu! Nešetril som žiadnych nákladov, len abych všetkým možným potrebám nábožensko-cirkevného života tvojho čím najlepšie zodpovedal, totižto: aby prostriedkom tejto knihy pobožnosť, bohabojnosť, nábožnosť a opravdivá kresťanská osveta a vzdelanosť v srdci tvojom pevné korene zapustila...Bude-li toto moje veľmi práce dielo - povšechno rozšírené - tomuto svojmu cieľu zodpovedať: vtedy bude hojne odplatená práca moja.*“

Hoci Andreja Radlinského v r. 1861 zámerne poslali do Kútov (pokladali ich za periférnu farnosť v rámci obrovskej ostrihomskej arcidiecézy), aby tlmili jeho aktivity (tam aj 26. apríla 1879 zomrel), už len týmto jedným dielom (nie jediným), si zasluhuje úctu, ktorú vyjadril pri jeho pohrebe známy rodoľub, kňaz Franko Sasinek: „*Nad prácu pre svoj slovenský ľud nepoznal vznešenejší cieľ. My žijú musíme tu vyznať, že ani jeden z nás nemá toľko zásluh o Cirkev, národ a školu ako Dr. Andrej Radlinský.*“

Keďže vstupujeme do posvätného Adventu, odcitujem z *Nábožných výlevov*, čo píše autor o tomto období: *V tomto čase sa pripravujú veriaci na radostný príchod Krista Pána horlivejšou pobožnosťou, časťým, už na úsvite chrámu Pána navštevovaním, prijímaním sv. sviatostí, pôstmi a inými kajúcimi*

skutkami, k čomu ich Cirkev i modrou barvou na šatách omšových, jakožto znamením pokania, vzbudzuje... Porúča sa veriacim, aby všetci spoved adventnú vykonať hľadeli, a tak k príchodu Spasiteľa hodne sa pripravili.

Príprava na Vianoce ako sviatky Narodenia Pána sa dá určite aj krajšie prežiť, než napchávaním sa cibulovým chlebom a vdychnutím výparov vareného vína na tzv. vianočných trhoch ešte dávno pred začiatkom Adventu. Radlinského *Nábožné výlevy* pozitívne formovali dušu slovenského katolíka po celé desaťročia. Duchovná uzbranosť našich predkov – neraz jednoduchých, ale zdravým rozumom a úprimnou nábožnosťou obdarených dedičanov, nech inšpiruje aj nás žijúcich v hluku veľkomesta. Dnes máme aj iné možnosti – napr. adventné zamyslenia, ktoré nám prostredníctvom internetu ponúkajú naši biskupi. Možno niekto sa vyživa v starých knihách, ich charakteristickej vóne a archaickej reči, iným je bližší skôr notebook, tablet alebo mobil s dotykovým displejom, v ktorom sú uložené modlitby, možno aj celé Sväté písmo. Ktorúkoľvek formu preferujeme, robme to, čo bolo typické aj pre našich predkov: stíhame sa nad Božím slovom aj ľudským duchovným slovom. Nech Advent prináša mysterióznou radosť do našich srdc. Jej najkrajšiu hĺbku vyjadrujú slová Evanjelia a zároveň aj slová modlitby Anjel Pána: *A Slovo sa telom stalo, a prebývalo medzi nami*.

Pokojné, duchovné a požehnané prežívania adventného obdobia Vám všetkým praje

Branislav Čaniga, váš blumentálsky farár

Farská knižnica informuje

Na dlhšie zimné chvíle vám z našej farskej knižnice ponúkame dielo poľského bosého karmelitána **Jerzyho Wieslawa Gogola: Od Zjavenia k zjednoteniu** (Vydavateľstvo Michala Vaška, Prešov 2011, 242 s.)

Je to v pravom slova zmysle odborný výklad teológie modlitby, ktorú nám predkladá na slovo vzatý odborník, profesor, riaditeľ Karmelitánskeho inštitútu spirituality. Z bohatej spirituálnej praxe vie, s čím každý z nás denne zápasi v modlitbovom živote. Vie aj to, že bez jasnej a konkrétnej odbornej teórie sa veľmi ťažko prenáša do praxe. Pohybuje sa v teologických pojmoch, ktoré najprv čo najpresnejšie a najjasnejšie vysvetlí a následne na príklade použije, aby sa čitateľ aj bez hlbšieho teologického vzdelania dozvedel to podstatné pre svoju modlitbovú prax.

Kniha má tri časti, ktoré sa vzájomne dopĺňajú a vysvetľujú: **zjavenie modlitby, povaha modlitby a dynamika modlitby**.

V prvej časti veľmi starostlivo vykrystalizuje podstatu modlitby vo Svätom písme počnúc starozákonnými príkladmi modlitby priateľov a hľadačov Boha, cez vysvetlenia niektorých Žalmov, ako v tom čase najbežnejšie formy modlitby vrcholiacej v evanjeliovom učení o modlitbe.

(Dokončenie na s. 8)

ÚRADNÉ HODINY NA FARSKOM ÚRADE

doobeda Po – Pi: 9,00 – 11,00 h; poobede Po – Št: 14,30 – 16,30 h; telefón (kancelária): 55 56 23 19, 0904 555 566; zaopatrovací mobil: 0948 313 363 (služi výlučne na zaopatrovanie chorých).

SVÄTÉ OMŠE

• **nedeľa a sviatky:** 6,00; 7,30; 9,00; 10,30; 12,00 (ak sviatok pripadá na sobotu, sv. omša o 12,00 h nie je); 16,30; 18,00 (mad.); 19,00 h; • **pracovný deň:** 5,45; 6,30; 16,30; 18,00 h, v sobotu popoludní len o 18,00 h; vo štvrtok o 18,00 h sv. omša v latinskom jazyku; • **sviatok v pracovný deň:** 5,45; 6,30; 10,30; 16,30; 18,00; 19,00 h alebo podľa oznamov; • **deň pracovného pokoja, ktorý nie je cirkevne prikázaný sviatok:** ako v nedeľu; sv. omša o 18,00 h nie je.

Počas školského roka:

sv. omša pre mládež utorok – 18,00 (spieva zbor Běčkari)

sv. omša pre birmovancov piatok – 18,00 (spieva mládežnícky zbor)

sv. omša pre deti nedeľa – 10,30 (spieva mládežnícky zbor)

VYSLUHOVANIE SVIATOSTI ZMIERENIA

• vo **všedné dni** ráno pri sv. omši o 6,30 h, večer pri sv. omši o 16,30 h a pri sv. omši o 18,00 h • v **prvopiatočnom týždni** aj pri rannej sv. omši o 5,45 h (pondelok až piatok); vo štvrtok a piatok od 15,00 h • v **nedeľu dopoludnia** medzi sv. omšami (v prípade potreby aj počas sv. omše).

FATIMSKÁ SOBOTA

7. 12. po sv. omši, ktorá sa začína o 6,30 h, teda asi o 7,15 h, kedy sa chceme stretnúť pri modlitbe posvätného ruženca.

VEČERADLO S PANNOU MÁRIOU

v sobotu 21. 12. ráno po sv. omši, ktorá sa začína o 6,30 h.

ADORÁCIA

• v **stredu** po skončení sv. omše, ktorá začína o 6,30 h, s modlitbou sv. ruženca • vo **štvrtok** po skončení sv. omše, ktorá začína o 16,30 h; do 17,55 h.

KATECHÉZA

• **rodičov, ktorí žiadajú krst svojho dieťaťa**, každú stredu o 18,00 h. Účasť obidvoch rodičov je potrebná. Očakávame aj krstných rodičov. Nahlásiť krst dieťaťa a vyplniť krstný listok možno v ktorýkoľvek deň v úradných hodinách v kancelárii farského úradu. Potrebným dokladom je rodný list dieťaťa.

• **pred prijatím sviatosti manželstva** sa snúbenci stretnú dvakrát s kňazom, raz s psychológom a raz s lektormi prirodzeného plánovania rodičovstva. Stretnutia snúbencov sú v pondelky o 18,00 h – jednotlivé dátky nájdete na farskej webovej stránke. Je vhodné zachovať poradie stretnutí. Treba sa hlásiť aspoň tri mesiace pred plánovaným termínom sobáša.

• **príprava birmovancov** prebieha v skupinových stretnutiach vo všedné dni na fare. V pondelky, utorok a stredu o 18,00 h a v štvrtky a piatky o 17,00 h na fare. Zvlášť pre birmovancov je sv. omša v každý piatok o 18,00 h.

KNIŽNICA SVÄTEJ KATARÍNY - BLUMENTÁL

v utorok od 15,30 do 17,00 h, v stredu od 9,00 do 11,00 h a vo štvrtok od 16,00 do 18,00 h.

PORADŇA

- **pre prirodzené plánovanie rodičovstva** (Billingsova): St 17,00 – 19,00 h; potrebné je objednať sa na tel. č. 02/45 94 39 30;
- **sociálna:** Po 9,00 – 11,00 h;
- **právna:** v stredu 15,30 – 17,30 h, 1. a 3. štvrtok 9,00 – 11,00 h.

ŽENY ŽENÁM

sa stretá v prvý štvrtok od 14,00 do 16,00 h v miestnosti pre návštevu a katechézu.

ÚMYSEL APOŠTOLÁTU MODLITBY NA DECEMBER

Všeobecný úmysel požehnaný Svätým Otcom:

Aby deti, ktoré sa stali obeťami odvrhnutia alebo násilia naši potrebnú lásku a ochranu.

Misijný úmysel požehnaný Svätým Otcom:

Aby kresťania osvietení vteleným Slovom pripravili ľudstvo na príchod Spasiteľa.

Úmysel Konferencie biskupov Slovenska:

Nech na príhovor slovanských vierozvestov svätých Cyrila a Metoda vyvrcholí naša predvianočná príprava v uvedení si prvého i druhého príchodu Krista, ktorý je pánom nášho života.

VÝZNAMNÉ LITURGICKÉ DNI

1. 12. Prvá adventná nedeľa

6. 12. Sv. Mikuláša, biskupa

9. 12. Nepoškvrnené počatie Panny Márie

12. 12. Spomienka preblahoslavenej Panny Márie Guadalupskej

24. 12. Vigília Narodenia Pána

OZNAMUJEME

- počas všedných dní adventného obdobia budú ráno o **5,45 h** **ročné sväté omše;**
- počas celého adventného obdobia je možnosť **požiadať o návštevu kňaza v rodine** a vyslúžiť chorým farníkom sviatosti. Záujemcov treba nahlásiť v kancelárii FÚ alebo v sakristii kostola;
- **omšové úmysly** na obdobie január 2012 sa budú zapisovať v krstnej kaplnke v pondelok 2. decembra 2011 od 16,00 h v seminárnej miestnosti farského úradu na Vazovovej 8;
- v pondelok **9. decembra** slávime prikázaný sviatok Nepoškvrneného Počatia Panny Márie. Sväté omše budú o **5,45; 6,30; 10,30; 16,30; 18,00 a 19,00 h;**
- **14. decembra** začíname **spovedať pred vianočnými sviatkami.** Vo všedné dni od 5,45 **do 8,00 h** a popoludní **od 15,00 do 19,00 h,** resp. podľa potreby aj dlhšie a v nedeľu doobeda od 7,00 do 12,30 h;
- **Trojkráľový koncert.** Už vopred vám avizujeme pozvanie na **Trojkráľový koncert** v podaní **Artmusicorchestra** spojený s **Novoročnými zamysleniami** kňaza a publicistu **Jána Sucháňa**, ktorý sa uskutoční v našom blumentálskom kostole v sobotu **4. januára 2014 o 15,00 h.** V hudobnej časti vystúpia členovia a sólistky Artmusicorchestra s hosťom **Danielom Čapovičom**, sólistom Slovenského národného divadla. Koncert sa uskutoční pod záštitou **Nadácie Emílie a Michala Kováčovcov.** Listky v cene **10 eur** si možno zakúpiť v predpredaji cez **Ticketportál** alebo v predsieni nášho chrámu každú nedeľu o 10,00 h. Výťažok bude použitý na projekty nadácie, ako aj na obnovu interiéru nášho chrámu.

(Dokončenie zo s. 7)

Druhá časť venuje povahe modlitby. Modlitba sa chápe ako milosť a ako dialóg so živým Bohom v Trojici skrze vieru, nádej a lásku. Modlitbu vníma ako dobrorečenie, adoráciu, prosbu, uzmiereenie a vďakyvdávanie.

Tretia časť je najobsiahlejšia, hovorí o dynamike modlitby v našom živote, o tom, akú úlohu má v modlitbovom živote náš rozum, vôľa, pamäť, predstavivosť, fantázia, zmysly a city. Podrobnejšie rozoberá modlitbový zápas dvoch karmelitánskych svätcov, Jána z Kríža a Terézie z Avily, ktorých učenie a náuku potvrdzuje aj skutočnosť, že obaja sú uznani ako Učiteľia Cirkvi.

Myslím, že sa nebudem mýliť, keď napíšem, že skoro všetci vo svojom duchovnom živote hľadáme niekoho, kto by nás naučil niečo o modlitbe alebo modliť sa. Tušíme, že práve modlitba je v duchovnom živote tá rozhodujúca veličina, na ktorej môžeme stavať všetko ostatné. Zároveň však bolestne konstatujeme, že je aj našou najväčšou slabosťou. Pokúsme sa niečo urobiť pre odstránenie tejto slabosti. Siahnime po tejto publikácii a verím, že celá tá zložitá teória vyústi do praktického posunu nášho modlitbového smädu.

Monika Šandorová

Blumentál, vydáva Rímskokatolícka cirkev, farnosť Bratislava Blumentál, Vazovova 8. **Zodpovedný redaktor: Xénia Duchoňová. Cenzor: Branislav Čaniga. Spolupracovníci:** Ján Sitár, Martin Majda, Peter Čizmar, Daniel Dian. S povolením Arcibiskupského úradu v Trnave zo dňa 16. 12. 1997 č. 4264/97. Príspevky v rozsahu maximálne dve normostrany, návrhy a pripomienky k farskému časopisu môžete dať v zalepenej obálke do sakristie farského kostola alebo do farskej kancelárie pod zn. časopis Blumentál, resp. poslať na **mailovú adresu: blumdux@centrum.sk.** Redakcia si vyhradzuje právo úpravy príspevkov. Sadzba: Forma, s. r. o. Tlač: VEDA, Bratislava. **Internet: www.blumental.sk.**